

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 21. juuni 2022
(OR. en)

10498/22

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0198(NLE)

ACP 82
FIN 688
PTOM 11

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	21. juuni 2022
Saaja:	Euroopa Liidu Nõukogu peasekretariaat
Komisjoni dok nr:	COM(2022) 306 final
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU OTSUS, mis käsitleb 10. ja 11. Euroopa Arengufondi projektidest vabanenud vahendite eraldamist, et rahastada Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikides meetmeid toiduga kindlustatuse kriisi ja majandusšoki leevendamiseks, mille on põhjustanud Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2022) 306 final.

Lisatud: COM(2022) 306 final

Brüssel, 20.6.2022
COM(2022) 306 final

2022/0198 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

mis käsitleb 10. ja 11. Euroopa Arengufondi projektidest vabanenud vahendite eraldamist, et rahastada Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikides meetmeid toiduga kindlustatuse kriisi ja majandusšoki leevendamiseks, mille on põhjustanud Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Toiduga kindlustatuse olukord maailmas halveneb kiiresti ja mitmed mõjutatud riigid on vähim arenenud riigid või väikese sissetulekuga ja toidupuuduse all kannatavad riigid.

Enne seda, kui Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu võimendas üleilmset toiduga kindlustamatust, kannatasid märkimisväärse toiduga kindlustamatuse all ja vajasid kiiret abi ligikaudu 193 miljonit inimest (peaaegu 40 miljonit rohkem kui eelneval aastal) 53 riigis/territooriumil. Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja tõttu on märkimisväärselt vähenenud teravilja tarne üleilmsetele turgudele, kuna Musta mere marsruudid on blokeeritud ja rünnatakse tahtlikult viljahoidlaid. Üleilmsed toiduhinnad kasvavad kiiresti ja on 30 aasta kõrgeimal tasemel. Energiahindade tõus tõstab põllumajanduslike tootmissisendite (eelkõige väetiste), transpordi ja kokkuvõttes toidu hinda. Need hinnatõusud halvendavad makromajanduslikku prognoosi olukorras, kus eelarvepoliitilist manööverdamisruumi oli COVID-19 pandeemia tõttu niigi vähe. Seetõttu võib veelgi suureneva suure võlakooormusega ja/või maksebilansikriisis riikide arv. Konfliktid ja põuad halvendavad veelgi haavatavate piirkondade olukorda. Kõige haavatavamad on vähim arenenud ja väikese sissetulekuga riigid. Nagu on näidanud viimaste kümnendite ülestõusud, on ebastabiilsuse ja konflikti algpõhjus sageli toiduainete hinnašokk.

Vajaduse toetada poliitikas kiiresti enim ohustatud riike tõi Euroopa Ülemkogu esile oma 24.–25. märtsi järeldustes,¹ milles ta kutsus komisjoni üles seadma esmatähtsale kohale töö ülemaailmse toiduga kindlustatuse ja toidu taskukohasuse valdkonnas, eelkõige toetades toiduga kindlustatust ja põllumajandust Ukrainas ning kõige haavatavamates ja enim ohustatud kolmandates riikides. Seejärel kutsus Euroopa Ülemkogu oma 30.–31. mai 2022. aasta järeldustes² komisjoni üles uurima võimalust võtta kasutusele Euroopa Arengufondi reservid kõige enam mõjutatud partnerriikide toetamiseks. Naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Gloaalne Euroopa“ (edaspidi „instrument „Gloaalne Euroopa““)³ geograafilise samba vahendid on täielikult planeeritud ning ligikaudu 3 miljardit eurot on juba suunatud põllumajandus-, toitumis-, vee- ja kanalisatsiooniprogrammidele. Lisaks sellele eraldati 2022. aastal Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (edaspidi „AKV“) riikidele esialgu humanitaarabi eelarvest ligikaudu 520 miljonit eurot, millest märkimisväärne osa on mõeldud toiduga kindlustamatuse ja sellega seotud vajaduste leevendamiseks. Võttes arvesse vajaduste ulatust ja potentsiaalseid tagajärgi tuleks siiski rakendada täiendavaid vahendeid partnerriikide toetamiseks. Kätesaadavad ELi eelarvevahendid on väga piiratud (instrumendi „Gloaalne Euroopa“ uute probleemide ja prioriteetide jaoks ette nähtud reserv kasutatakse 2022. aastal täielikult ära muudele kiireloomulistele prioriteetidele reageerimiseks ning enne Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja algust kindlaks määratud esialgne 2022. aasta humanitaarabi eelarve toiduga kindlustatuse ja sellega seotud vajaduste rahuldamiseks AKV riikides on peaaegu täielikult ammendatud) ning võttes arvesse mõju eri AKV partnerriikides võib 10. ja 11. Euroopa Arengufondi (edaspidi „EAF“) vabanenud vahendite kasutamine võimaldada ELil ja selle liikmesriikidel suurendada antavat toetust ning aidata lahendada toiduga kindlustatuse kriisid, mida võimendab Venemaa Ukraina-vastane agressioonisõda, Euroopa tiimi lähenemisviisi raames.

¹ Euroopa Ülemkogu 23.–24. märtsi 2022. aasta järeldused (EUCO 1/22).

² Euroopa Ülemkogu 30.–31. mai 2022. aasta järeldused (EUCO 21/22).

³ ELT L 209, 14.6.2021, lk 1–78.

Käesoleva nõukogu otsuse ettepaneku eesmärk on saada nõukogult luba kasutada 10. ja 11. EAFist vabanenud vahendeid, et rahastada meetmeid, millega leevendatakse AKV riikides toidukriisi ja majandusšokki, mille on põhjustanud Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu, kuni summas 600 000 000 eurot, millest 488 000 000 eurot 10. EAFist ja 112 000 000 eurot 11. EAFist.

Neist vahenditest kuni 582 000 000 aitab rahastada meetmeid ja kuni 18 000 000 katab komisjoni kantud toetuskulud.

Neid vahendeid kasutatakse enim mõjutatud partnerriikide huvides, pöörates eritähelepanu kõige haavatavamatele ja enim ohustatud riikidele, et anda eelkõige:

- makromajanduslikku toetust (100 miljonit eurot);
- toetust toidutootmisele ja toidusüsteemide vastupanuvõimele (350 miljonit eurot);
- humanitaarabi (150 miljonit eurot).

Toidutootmisele ja toidusüsteemide vastupanuvõimele antava toetuse puhul toetab EL investeringuid kohalikku tootmisvõimekusse, mis on osa säästva veeandide ja põllumajandusliku toidutööstuse süsteemidest, mis tuginevad agroökoloogilistele meetoditele, sh põllumajanduse väärtusahelate ja toidutootmise mitmekesistamine. Abi konkreetsetele riikidele suunamiseks võib kasutada järgimisi kriteeriume:

- partnerite (suurenev) toiduga kindlustamatuse ja vaegtoitumise tase;
- Venemaa Ukraina-vastase agressiooni mõju partneritele, eelkõige lähtuvalt nende toiduimpordi ja SKP suhtarvust;
- partnerite makromajanduslik haavatavus, mille saab määrata kindlaks lähtuvalt nende valitsemissektori võla suhtest SKPsse, rahvusvahelistest reservidest / impordikattega kuude arvust ning võla kestlikkuse analüüsi reitingust;
- liidu rahastamise potentsiaalne mõju partnerriikidele või piirkondadele, mida hinnatakse eelkõige lähtuvalt asjasse puutuva tootmise suurendamise ja vastupanuvõimet suurendavate sekkumiste võimalustest.

Käesoleva ettepaneku alusel rahastatud meetmed toetavad ELi ülemaailmset reageerimist toiduga kindlustatuse osas, mis töötati välja Euroopa Ülemkogu taotluse alusel⁴. See reageerimine hõlmab viivitamata ja keskpikas perspektiivis võetavaid meetmeid, mille eesmärk on näidata partneritele kõikjal maailmas, et EL annab integreeritud, terviklikku ja kiiret toetust neile sõjast tekkiva mõju leevendamiseks. ELi ülemaailmne reageerimine toiduga kindlustatuse osas rakendab eri tegevussuundi, mis on ette nähtud FARMi ja G7 ülemaailmse liidu raames, ning annab vajalikku toetust ÜRO ülemaailmsele kriisidele reageerimise rühmale.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

EL on pühendunud nälja kaotamisega seotud kestliku arengu eesmärgi (kestliku arengu eesmärk nr 2) saavutamisele ning on teinud partneritega koostööd, et suurendada ühiselt toetust, mida antakse nälja kaotamiseks, toiduga kindlustatuse ja täisväärtuslikuma toitumise saavutamiseks ning kestliku põllumajanduse edendamiseks. Seda kinnitatakse Euroopa

⁴ Euroopa Ülemkogu 23.–24. märtsi 2022. aasta järeldused (EUCO 1/22).

arengukonsensus⁵. Põllumajanduse ja maaelu areng on määrava tähtsusega, et vähendada vaesust, suurendada toiduga ja toitumisalast kindlustatust, stimuleerida majanduskasvu ning kaitsta keskkonda, seda kõike kliimamuutuste kontekstis. Neil võib samuti olla määrav osa soolise võrdõiguslikkuse edendamises ning naiste ja tütarlaste võimestamises. ELi lähenemisviis kestliku arengu eesmärgi nr 2 saavutamiseks keskendub järgmisele: toidukriisidele kõige haavatavamate isikute vastupanuvõime suurendamine, vaegtoitumise kõrvaldamine, toitumistervise ja -heaolu tagamine praegustele ja tulevastele põlvkondadele, vastutustundlike investeeringute soodustamine ning põllumajandus- ja toidusüsteemide innovatsiooni toetamine.

Kestliku arengu eesmärgiga nr 2 edusammude tegemiseks tuleb teha valdkonnaüleseid edusamme mitme muu kestliku arengu eesmärgiga. Seosepõhise lähenemisviisi kasutuselevõtmine, mis ühendab maa (kestliku arengu eesmärk nr 15), vee (kestliku arengu eesmärk nr 6) ja kestliku energia (kestliku arengu eesmärk nr 7) toiduga, leides loodusvarade majandamise, põllumajanduse ja kliimamuutuste koosmõju (kestliku arengu eesmärk nr 13) või mis ühendab humanitaarküsimused, arengu ja konfliktide lahendamise / rahu, tugevdab selliseid kõikehõlmavaid lähenemisviise.

ELi reageerimine praegusele toiduga kindlustatuse kriisile tugineb Euroopa rohelisele kokkuleppele⁶ ja strateegiale „Talust taldrikule“⁷ ning lähtub humanitaartegevuse, arengu ja rahu seosepõhisest lähenemisviisist. Toetust antakse riikidele, millel on suuri probleeme toiduga kindlustatuse valdkonnas, mida mõjutab negatiivselt Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu ja mis on haavatavas makromajanduslikus olukorras, kuna neil on nende probleemidega toimetulekuks vähe varusid või ei ole neid üldse.

Kõnealuseid rahalisi vahendeid kasutatakse kooskõlas 11. EAFi suhtes kohaldatavate eeskirjade ja menetlustega. Need toetavad eelkõige käimasolevaid või uusi meetmeid, millega lahendatakse toiduga kindlustatuse probleeme AKV riikides. Käesoleva otsuse alusel rahastatud meetmetest vabanenud vahendid jäävad nende päritolu EAFi ressursiks.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Nende vahenditega rahastatud meetmeid kasutatakse täielikus kooskõlas muude toiduga kindlustatuse valdkonna meetmetega, eelkõige humanitaarabi meetmed ja käimasolevad 11. EAFi meetmed ning instrumendi „Globaalne Euroopa“ alusel rahastatud meetmed, ning neid täiendades. Toidutootmise ja toidusüsteemide vastupanuvõime komponenti rakendatakse eelkõige olemasolevatele meetmetele tuginedes.

⁵ Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate, Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni 2017. aasta ühisavaldus „Uus Euroopa arengukonsensus „Meie maailm, meie väärikus, meie tulevik““, (ELT C 210, 30.6.2017).

⁶ Euroopa Komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019) 640 final).

⁷ Euroopa Komisjoni 20. mai 2020. aasta teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Strateegia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks“ (COM(2020) 381 final).

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

11. EAFi sisekokkuleppe⁸ artikli 1 lõiked 4 ja 5.

EAF on moodustatud 11. EAFi sisekokkuleppe alusel ning sellega nähakse ette võimalus kasutada vabanevaid vahendeid, kui nõukogu on nii ühehäälselt otsustanud⁹.

• Vahendi valik

EAF oli kuni 2020. aasta lõpuni AKV riikide peamine rahastamisallikas ja EAFi vahenditest on rahastatud mitut käimasolevat meetet toiduga kindlustatuse valdkonnas.

Aastate 2021–2027 mitmeaastase finantsraamistiku alusel rahastatakse koostööd AKV riikidega ELi eelarvest instrumendi „Globaalne Euroopa“ kaudu.

Võttes arvesse kiireloomuliste geopoliitiliste vajaduste arvu ning piiratud võimalusi ELi eelarvest täiendava rahastamise eraldamiseks, peetakse 10. ja 11. EAFi vabanevate vahendite kasutamist kooskõlas EAFi suhtes kohaldatavate eeskirjade ja menetlustega kõige tõhusamaks viisiks, kuidas suurendada toidukriisile reageerimiseks võetavate liidu meetmete mõju.

11. EAFi sisekokkuleppe artikli 1 lõigete 4 ja 5 kohaselt teeb nõukogu otsuse komisjoni ettepaneku alusel.

3. MÕJU EELARVELE

Puudub mõju ELi eelarvele. EAF ei ole ELi eelarve osa.

4. MUU TEAVE

• Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord

Kehtib 11. EAFi suhtes kohaldatav ja asjakohastes rakendusaktides ette nähtud järelevalve, hindamise ja aruandluse kord.

• Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus

Ettepaneku artikli 1 esimeses lõigus sätestatakse, et 10. ja 11. EAFi projektidest vabanenud vahendid kuni 600 000 000 euro väärtuses eraldatakse, et rahastada toiduga kindlustatuse kriisi leevendavaid meetmeid.

Artikli 1 teises lõigus sätestatakse, et kuni 18 000 000 eurot esimese lõigu kohasest summast eraldatakse, et katta komisjoni toetuskulud, mis on ette nähtud 11. EAFi sisekokkuleppe artiklis 6. Kõnealune summa arvutatakse, kasutades protsenti (3 %), mis on väiksem 11. EAFi sisekokkuleppe 11. EAFi vahendite haldamist käsitleva artikli 1 lõike 2 punktis a märgitud protsendist (3,45 %).

Artikli 1 kolmandas lõigus sätestatakse, et kohaldatakse 11. EAFi suhtes kohaldatavaid eeskirju, mis on sätestatud rakendus- ja finantsmäärustes¹⁰.

⁸ Sisekokkuleppe nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate vahel Euroopa Liidu abi rahastamise kohta mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) alusel vastavalt AKV-ELi partnerluslepingule ning finantsabi eraldamise kohta nendele ülemeremaadele ja -territooriumidele, mille suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu neljandat osa (ELT L 210, 6.8.2013, lk 1).

⁹ 11. EAFi sisekokkuleppe artikli 1 lõiked 4 ja 5 ning nõukogu 26. novembri 2018. aasta määruse (EL) 2018/1877 (mis käsitleb 11. Euroopa Arengufondi suhtes kohaldatavat finantsmäärust) artikkel 55.

Artikliga 2 nähakse ette otsuse jõustumise kuupäev.

¹⁰ Nõukogu 2. märtsi 2015. aasta määrus (EL) 2015/322 11. Euroopa Arengufondi rakendamise kohta (ELT L 58, 3.3.2015, lk 1–16) ja nõukogu 26. novembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1877, mis käsitleb 11. Euroopa Arengufondi suhtes kohaldatavat finantsmäärust (ELT L 307, 3.12.2018, lk 1–21).

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

mis käsitleb 10. ja 11. Euroopa Arengufondi projektidest vabanenud vahendite eraldamist, et rahastada Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikides meetmeid toiduga kindlustatuse kriisi ja majandusšoki leevendamiseks, mille on põhjustanud Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse sisekokkulepet nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate vahel Euroopa Liidu abi rahastamise kohta mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) alusel vastavalt AKV-ELi partnerluslepingule ning finantsabi eraldamise kohta nendele ülemeremaadele ja -territooriumidele, mille suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu neljandat osa⁽¹¹⁾ (edaspidi „sisekokkulepe“), eriti selle artikli 1 lõikeid 4 ja 5,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja tõttu halveneb toiduga kindlustatuse olukord maailmas kiiresti ja mitmed mõjutatud riigid on vähim arenenud riigid või väikese sissetulekuga ja toidupuuduse all kannatavad riigid.
- (2) Naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Gloaalne Euroopa“ (edaspidi „instrument „Gloaalne Euroopa““) ¹² geograafilise samba alusel on juba planeeritud 3 miljardit eurot. Sellest summast 2,3 miljardit eurot on planeeritud AKV riikides, et rahastada põllumajanduse, toitumise, vee ja kanalisatsiooni meetmeid ajavahemikus 2021–2024. Võttes arvesse vajaduste ulatust ja eeldatavaid tagajärgi, tuleks rakendada täiendavaid vahendeid, et toetada enim mõjutatud partnerriike.
- (3) Liit on peaaegu täielikult ammendanud esialgse humanitaarabi eelarve, mille eesmärk on tagada AKV riikides toiduga kindlustatus ja rahuldada sellega seotud vajadused, mis määrati kindlaks enne Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja algust. Võttes arvesse erakordselt halba toiduga kindlustatuse olukorda AKV riikides, on vaja neid vahendeid täiendada sobilike ressursidega, et reageerida humanitaarvajaduste suurenemisele ja tagada pidev koostöö kriisiolukorrast stabiilsetesse arengutingimustesse jõudmise käigus.
- (4) Euroopa Ülemkogu kutsus 24.–25. märtsi 2022. aasta järel dustes komisjoni üles seadma esmatahtsale kohale töö ülemaailmse toiduga kindlustatuse ja toidu taskukohasuse valdkonnas, eelkõige toetades toiduga kindlustatust ja põllumajandust Ukrainas ning kõige haavatavamates ja enim ohustatud kolmandates riikides.

¹¹ ELT L 210, 6.8.2013, lk 1.

¹² ELT L 209, 14.6.2021, lk 1–78.

- (5) Euroopa Ülemkogu kutsus oma 30.–31. mai 2022. aasta järeldustes komisjoni üles uurima võimalust võtta kasutusele Euroopa Arengufondi reservid kõige enam mõjutatud partnerriikide toetamiseks.
- (6) Võttes arvesse märkimisväärset mõju eri AKV partnerriikides, peaks 10. ja 11. Euroopa Arengufondist vabanenud vahendite rakendamine võimaldama ELil ja selle liikmesriikidel mõjusamalt kriisile reageerida.
- (7) Nende vahenditega tuleks rahastada meetmeid, millega toetatakse toidutootmist, toidusüsteemide vastupanuvõimet ja humanitaarabi ning antakse makromajanduslikku toetust, sh sisekokkuleppe artiklis 6 osutatud toetuskulud.
- (8) Kooskõlas Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingu⁽¹³⁾ artikliga 153 ei kasutata uuesti Ühendkuningriigi osa neist vahenditest.
- (9) Kõnealuseid vahendeid tuleks kasutada kooskõlas 11. EAFi suhtes kohaldatavate eeskirjade ja menetlustega, nagu on sätestatud nõukogu 2. märtsi 2015. aasta määruses (EL) 2015/322 11. Euroopa Arengufondi rakendamise kohta ja nõukogu 26. novembri 2018. aasta määruses (EL) 2018/1877, mis käsitleb 11. Euroopa Arengufondi suhtes kohaldatavat finantsmäärust,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

10. ja 11. Euroopa Arengufondi projektidest vabanenud vahenditest eraldatakse kuni 600 000 000 eurot, et rahastada AKV riikides meetmeid toiduga kindlustatuse kriisi ja majandusšoki leevendamiseks, mille on põhjustanud Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu.

Sellest summast kuni 18 000 000 eurot eraldatakse komisjoni toetuskulude katteks.

Kõnealuseid vahendeid tuleb kasutada finantskohustuste võtmiseks kooskõlas 11. EAFi suhtes kohaldatavate eeskirjade ja menetlustega, nagu on sätestatud nõukogu 2. märtsi 2015. aasta määruses (EL) 2015/322 11. Euroopa Arengufondi rakendamise kohta ja nõukogu 26. novembri 2018. aasta määruses (EL) 2018/1877, mis käsitleb 11. Euroopa Arengufondi suhtes kohaldatavat finantsmäärust.

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päevale järgneval päeval.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*

¹³ ELT L 29, 31.1.2020, lk 7.